

ANJES AMBER

REMEK DELA LUVRA SLIKANA U ZATVORU

Bilo je to za vreme mračnih dana okupacije. Lutala sam Parizom kada slučajno sretnem Pabla Pikasa koji je lutao kao i ja. Odelo mu je imalo skladnu harmoniju. Iz mrkosive i kestenjaste prelazilo je u tamnocrvenu boju kravate na kojoj je bio utkan monogram P.P. Uprkos događajima izgledao je pun optimizma.

... „Kako, vi se još šetate? ... Niste u koncentracionom logoru? ... U ono vreme tako smo, u šali, pozdravljali prijatelje.

... Ne, odgovori mi bez osmeha veliki umetnik, neću da idem u koncentracioni logor, hoću u zatvor... više volim zatvor...

Iznadljena, pitala sam za uzrok takvog izbora i on mi je objasnio smešci se:

... „Vidite, to je lako razumeti, nikad nisam sli-

kakav bi stil mogla imati dela koja bi, eventualno, stvarao u ovoj tužnoj sredini.

Na jednu misao nadovezuje se druga i pozivajući se na sećanje, tražila sam u muzeju Luvr — u mislima — neko delo stvoreno između četiri negostoljubiva zida tamnice. Bez velikog napora našla sam nekoliko dela, bila je to neobično zabavna igra. Pre svega, u Lavru se čuva najstariji francuski portre. To je portre kralja Jovana Dobrog slikan između 1356 i 1360, u vreme kada je kralj Francuske bio zatvorenik engleskog kralja. Bio je zatvoren u Londonskoj kuli sa svojim slikarom Žirardom Orleanskim i ovaj je izradio interesantan portre svoga vladara. Grub i lukav profil starog monarha uhvaćenog u klopku. Ali taj kraljevski port-

doba zatočenja. Prikazao je sebe sa paletom u ruci pred nogarima. Njegovo lice, živahno i puno dinamike, zaista nije lice koje obično odgovora jednom zatvoreniku. To je u isto vreme dokumentarno i umetničko delo prvoga reda. Srebrnasta harmonija istaknuta mrkim i modrim pigmentima. Kad je taj portre bio završen, promenili su zatvor Luju Davidu. Prešao je u Luksemburšku palatu pretvorenu tada u zatvor. Tamo je David naslikao jedini pejzaž koji ga je ikad potstakao na stvaranje. To je pogled na Luksemburški park kakav je David imao iz sobe u kojoj je bio zatvoren. Taj pejzaž koji prikazuje lepo drveće požutelo od jeseni, sačuvan je u Luvru kao i portre Luja Davida sa paletom. Ali tu se nalazi i njegova čuvena slika Otmica Sabijnjanki. Duga je više od pet metara i ne bi mogla biti radjena u zatvoru. Ali ideja za tu veštu kompoziciju nikla je u Luksemburgu i baš u toku svoga tamnavanja u tome zatvoru David je izradio prve skice ove čuvene slike.

Tako se umetnost može smatrati najuzvišenijim izrazom duha. Ako telo ostaje nasilno zatvoreno iza čvrsto zaključanih vrata, misao odluta i delo koje ona stvara vrlo često ne odaje ni na koji način žalosne okolnosti u kojima je bilo stvarano.

Setila sam se i jedne divne mrtve prirode Gistava Kurbe-a slikane takodje u zatvoru: Crvene jabuke sjajne i zdrave, izraz radosti ovog slikara realiste, jedina uteha u toku ovih

tužnih dana prinudnog nerada. Ali pomenute jabuke u to smo svi potpuno uvereni, Nemci mu ne bi dozvolili da slika jer slikanje je za njega izraz slobode, budu došle posle nas neće čas dramatičan, čas radosvideti ni jedno delo Pikasa zatvorenika jer, začudo, nacisti po svaku cenu jedina uteha u toku ovih

slikara. Da je to bio slučaj, u to smo svi potpuno uvereni, Nemci mu ne bi dozvolili da slika jer slikanje je za njega izraz slobode, budu došle posle nas neće čas dramatičan, čas radosvideti ni jedno delo Pikasa zatvorenika jer, začudo, nacisti po svaku cenu jedina uteha u toku ovih

MILICA RIBNIKAR: BALERINA

M. RIBNIKAR

PORTRE

kao pod vedrim nebom... re nije jedina slika Luvra U čeliji ću uvek moći da izradjena u zatvoru. radim... “

I kod tih reči smo se rastali. Posle nekoliko dana, zahvaljujuću brizi Gestapo-a, bila sam zatvorena u tamnici Cherche Midi, u samicu. Imala sam vremena da razmišljam o Pikasovoj čudi i često sam se pitala

Votre revue "CHAMPS" est infiniment sympathique, jeune et bien présentée. Je suis certaine que son contenu (que je ne puis hélas apprécier...) vaut son aspect extérieur.

Je vous prie de croire, ma chère Amie, à l'assurance de mes sentiments très sympathiques et bravo à la Rédaction de "CHAMPS" publication à laquelle je souhaite tout le succès auquel elle a droit.

et mille amitiés

Agnès HUMBERT